

УДК 821.162.1-312.4.09Токарчук

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-208-53>

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖИТТЯ ГОЛОВНОЇ ГЕРОЇНИ В ОПОВІДАННІ ОЛЬГИ ТОКАРЧУК «РОЗПЛЮЩ ОЧІ, ТИ ВЖЕ МЕРТВИЙ»

REPRESENTATION OF THE MAIN CHARACTER LIFE IN THE OLGA TOKARCZUK'S STORY "OPEN YOUR EYES, YOU ARE ALREADY DEAD"

Тимошук Н. М.,

orcid.org/0000-0001-5638-5825

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Вінницького торговельно-економічного інституту

Державного торговельно-економічного університету

Стаття присвячена дослідженню творчості сучасної польської письменниці українського походження Ольги Токарчук, лауреатки Нобелівської премії (2018), а саме – аналізу її оповідання «Розплющ очі, ти вже мертвий» зі збірки оповідань «Гра на багатьох барабанчиках» (2001). Мета роботи полягає у дослідженні особливостей художнього моделювання авторкою життя головної героїні в означеному оповіданні. Для цього застосовано комплексний підхід із використанням елементів генетичного, типологічного, психологічного методів дослідження, а також прийоми контекстуального аналізу. У результаті дослідження було визначено, що новітня світова література, зокрема польська, перманентно зосереджена на моделюванні життя сучасної людини. Ольга Токарчук у оповіданні «Розплющ очі, ти вже мертвий» репрезентує історію життя пересічної людини з її суб'єктивним досвідом, відшуковуючи мотиви, причини та наслідки того психологічного стану, в якому вона його проживає, що робить її людиною з розбалансованою душею, у якій немає ціннісних орієнтирів і навичок цивілізованої комунікації зі світом, головна героїня не в змозі адекватно оцінити себе та близьке оточення. Розщеплення свідомості персонажа, її перманентний ескапізм – тло, на якому польська авторка вибудовує оповідь. Розгубленість, неспроможність подолати розрив між реальністю та художнім текстом детективного роману, який С. читає, між вигаданим і насправді реальним позбавляє головну героїню радості та відчуття щастя, повноти життя, її реальний світ позбавлений яскравості та погрузлий у буденності, а художня реальність у аналізованому оповіданні не залежить від реальної дійсності. Події в оповіданні, викладені з позиції головної героїні, відтворюють її думки, дозволяють зазирнути в духовний світ С., встановити внутрішню мотивацію її діям. В оповіданні О. Токарчук «Розплющ очі, ти вже мертвий» дійсність представлена через призму сприйняття її героїнею, тому спостерігаємо домінування суб'єктивної картини світу.

Ключові слова: ескапізм, психологізм, суб'єктивізм, мала проза, оповідання.

Olga Tokarczuk is one of the most critically acclaimed and successful writers in Poland; in 2019, she was awarded the 2018 Nobel Prize in Literature as the first Polish female prose writer. The research paper analyzes Olga Tokarczuk's story "Open your eyes, you are already dead", one from 19 stories of "Playing on Many Drums" collection. The current study aims to fill a gap in existing scientific literature regarding Olga Tokarczuk's flash fiction. We have researched the peculiarities of the Polish author's artistic modeling of the main character's life in the story "Open your eyes, you are already dead". The significance of this paper lies in the fact that researching the authors' writing manner will help to understand her creative idea and its verbal realization in the form of a literary work. We have used a complex approach by using elements of biographical, genealogical, typological, hermeneutic, comparative and structural-semiotic methods of literary analysis. As a result of the research, it was determined that the latest world literature, in particular Polish, is permanently focused on modeling the life of a modern person. Olga Tokarczuk's story "Open your eyes, you're already dead" represents the life story of an average person with her subjective experience, the author is looking for the motives, causes and consequences of the psychological state in which she lives. They have made her a person with an unbalanced soul, she hasn't any value orientations and skills of civilized communication with the world, the main character is unable to adequately assess herself and her immediate environment. The splitting of the character's consciousness, her permanent escapism is the background on which the Polish author builds the story. Confusion, the inability to overcome the gap between reality and the

fictional text of the detective novel that S. reads, between fictional and actually real, deprives the main character of joy and a sense of happiness, fullness of life, her real world is devoid of brightness and immersed in mundanity, and artistic reality in the analyzed story does not depend on real reality. The reality is presented through the prism of its heroine's perception Olga Tokarczuk's story "Open your eyes, you're already dead". Thus, we observe the dominance of the subjective picture of the world.

Key words: escapism, psychologism, subjectivism, flash fiction, short stories.

Постановка проблеми. Творча спадщина відомої письменниці-постмодерністки Ольги Токарчук – помітне та вагоме явище сучасної зарубіжної літератури, адже вона багатогранна, продуктивна, до того ж знаходиться в перманентному пошуку та реалізації нових способів вираження. «Творчий доробок мисткині – це живий експеримент, історична правда людського буття, що оживає під її пером. Переміщення в часі і просторі, мотив мандрів, подорожей, паломництва, пошук свого шляху у житті – провідні теми творчості Ольги Токарчук» [4, с. 120]. Принагідно зазначимо, що літераторка є п'ятою серед польських письменників, які отримали Нобелівську премію з літератури. Її творчість активно досліджують лінгвісти та літературознавці, вона стала об'єктом наукових студій не лише польських учених, але й українських. Таку зацікавленість можна пояснити кількома чинниками: частково українським походженням письменниці, спорідненістю народів, а також художнім моделюванням України, її історії та українців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Ольги Токарчук є предметом постійного наукового інтересу зарубіжних і вітчизняних літературознавців. Мохначовою О. досліджено жанрову стратегію Ольги Токарчук, зокрема включення в її поліжанровий простір такого знака, як трилер [13, с. 43]. О. Калинюшко, аналізуючи амбівалентного героя у збірці оповідань Ольги Токарчук «Гра на багатьох барабанчиках», переконливо аргументує, що тло, на якому авторка вибудовує оповідь – не синтетичне змішування в художній дійсності реального та фантастичного, характерне для «магічного реалізму», а розщеплення свідомості персонажа [6]. А. Полторацькою осмислено екоцентричну парадигму роману О. Токарчук «Веди свій плуг понад кістками мертвих», дослідницею виокремлено основні риси екоцентричної філософії [14, с. 26].

О. Калинюшко доведено зв'язок роману Ольги Токарчук «Бігуни» із класичним травелогом і досліджено трансформацію жанру через нівелювання авторитету автора та пізнавальності у творі. У науковій розвідці «Жанрові модифікації травелогу в романі Ольги Токарчук «Бігуни»» дослідницею проаналізовано образи «нащадків паломника» (за З. Бауманом), що дозволило простежити вплив світоглядних цінностей доби постмодерну на специфіку травелогу О. Токарчук [7]. Літераторки Клушина А. та Васейко Ю. аналізують різноманітні аспекти мотиву руху в романі Ольги Токарчук «Бігуни» як головного фактору, що впливає на поведінку героїв і визначає їхню подальшу долю [9]. Досліджуючи феміністичний аспект творчості Ольги Токарчук, зокрема специфіку його трактування в оповіданні «Професор Ендрюс у Варшаві» лінгвістки зазначають, що письменниця «досить оригінально підходить до реалізації проблеми: замість жіночих образів вводить іменники жіночого роду, кожен з яких виконує певні функції та передає феміністичні настрої авторки» [16, с. 123].

Л. Лавринович студіює ідейно-художній зміст роману Ольги Токарчук «Правік та інші часи» в контексті ідеї А. Бергсона про руйнування спеціалізації та розмикання герметичного міфопоетичного світу [11]. Художній хронотоп роману «Останні історії» Ольги Токарчук став об'єктом дослідження літературознавиці С. Журба, яка висновує, що часопростір роману Ольги Токарчук побудований за принципом зворотної і наступної хронології, прийом ретроспекції у сюжетній канві роману забезпечує поліфонічність звучання провідних тем твору: самоідентифікації, генетичної пам'яті та усвідомлення сенсу буття [4, с. 123].

Українське порівняльне літературознавство також поповнилося цілою низкою досліджень: Л. Брега проаналізувала особливості гендерної природи психологізму в романах Оксани

Забужко «Музей покинутих секретів» та «Ostatnie historie» («Останні історії») Ольги Токарчук [1]; Л. Лавринович, порівнюючи моделі міфопоетичного часопростору в романах Ольги Токарчук «Правік та інші часи» та Софії Андрухович «Фелікс Австрія» висновує, що «українська та польська авторки дуже ненав'язливо, тонко і поетично демонструють непорушний закон тривання всього живого та рукотворного в часі – підпорядкованість об'єктивним процесам руйнації, вмирання навіть того, що у свідомості людини має статус вічного та сакрального» [12]; С. Журба дослідила романи «Країна гіркої ніжності» Володимира Лиса й «Останні історії» Ольги Токарчук в контексті збереження родової й національної пам'яті, репрезентованої через форму спогадів [4].

В Україні вивченню її літературного доробку присвячені праці О. Калинюшко [6; 7; 8], С. Журби [4; 5], Л. Лавринович [11; 12], О. Мохначової [13], О. Нахлік [21] та ін. Польське літературознавство науковими розвідками П. Чаплінського [17], О. Флішевської [18], А. Ларенти [19] проаналізувало певні аспекти особливостей художнього методу Ольги Токарчук. Натомість мала проза польської літераторки залишилася поза увагою літературознавців.

Мета дослідження. Цією публікацією ми маємо на меті дослідити особливості художнього моделювання авторкою життя головної героїні в оповіданні «Розплющ очі, ти вже мертвий». Для цього нами використано генетичний, типологічний, психологічний та порівняльно-історичний методи дослідження, прийоми контекстуального аналізу.

Виклад основного матеріалу. На думку Т. Мізеркевич, проблема перетину кордонів є однією з тематичних відмінних рис творчості Ольги Токарчук. Письменниця моделює порушення межі між реальністю та вигадкою («Розплющ очі, ти вже мертвий»), людиною й людиною («Гра на багатьох барабанчиках»), чоловіком і жінкою («Дім денний, дім нічний»), життям і смертю («Книги Якова») та багато інших. Дослідник слушно зазначає, що точно визначити природу цих «порушень» нелегко, оскільки авторка ухиляється від інтерпретаційних та аналітичних процедур, які зазвичай використовуються для цих тем [20]. Для письменниці характерні порушення різних обмежень; численні експерименти з компонентами твору та внутрішньо-жанровими стратегіями, авторка вибудовує найнесподіваніші структурні й смислові варіанти тексту, що викликає особливий науковий інтерес до її творчості. Підсумовуючи, зазначимо, у художній практиці Ольги Токарчук домінування нової форми спілкування між художнім і реальним світами реалізована в цілій низці творів. Матеріалом нашого дослідження слугуватиме оповідання «Розплющ очі, ти вже мертвий» зі збірки «Гра на багатьох барабанчиках».

Твір О. Токарчук «Розплющ очі, ти вже мертвий», жанрово означений авторкою саме як оповідання, вірогідно, це дещо «межове» умовне визначення, адже жанр цього твору коливається між двома жанрами малої прози – оповіданням і новелою, як слушно стверджує В. Даниленко, «все, написане в епоху з префіксом пост-, не надається до чистих визначень» [2, с. 251]. Попри наявність умовної межі між новелою й оповіданням, багатьох спільних рис, між ними, водночас, є суттєві відмінності. Характери персонажів оповідання «портретує, новела ж просвічує їх, ловить їх «на гарячому вчинку», показує їх «на перевалі» життєвих доріг, відкриває у них щось незнане, нове» [3, с. 28]. Резюмуючи, зазначимо, що, беручи до уваги особливості художнього моделювання дійсності польською авторкою, доволі проблемно чітко визначити жанр аналізованого твору, позаяк відбувається взаємопроникнення базових рис жанрів малої прози, що є свідченням гнучкості (М. Павлишин) або еластичності (С. Скварчинська) жанру як літературознавчої категорії (новели й оповідання).

Аналізуючи характерні особливості поетики Ольги Токарчук, літературні критики часто послуговуються терміном «магічний реалізм». Навряд чи можна погодитися з зарахуванням творчості польської літераторки до представників цієї літературної течії. У цьому аспекті варто взяти до уваги той факт, що «зрощення реального і фантастичного в «магічному реалізмі» відбувається поза межами свідомості персонажа / наратора, який лише фіксує «нібито реальні фантастичні» події» [6, с. 86].

У оповіданні «Розплющ очі, ти вже мертвий» авторка використовує інший спосіб моделювання художньої дійсності. Твір має дві сюжетні лінії: життя С. і її сім'ї та розвиток подій у детективному романі, який читає С. Обидва сюжети співіснують як паралельні. Однак Ольга Токарчук не повністю витримує таку нарративну структуру. Спочатку простір, у якому змальовано події, поділяється на текстовий і побутово-реальний. Надалі межі між ними стають дедалі прозорішими і гнучкішими. Це відбувається з низки причин: по-перше, С. змушена постійно поєднувати читання з буденними заняттями; по-друге, С. вже досвідчений читач детективів, тому вона не лише читає детектив, а й оцінює авторські прийоми моделювання дійсності.

Згодом простір звужується до одного виміру, у якому текст і реальність неподільні. Прийом опускання маркерів переходу між хронотопами, який використовує письменниця в розповіді, створює ефект їх єдності, зокрема, «коли Лонгфелло дістався до своєї кімнати, закипіла вода на макарони, і С. зайнялася обідом» [15, с. 9]. Потрібно зазначити, що головна героїня зумисно намагається наслідувати персонажів детективного роману у своєму «нецікавому та нудному» реальному світі: на входиnah у друзів вони грають у Вбивцю, а також С. шукає у своєму буфеті масляні тістечка, якими ласують герої роману у вітальні фламандського особняка. Це також підкреслюється перманентними збігами в зображуваних авторкою подіях, які відбуваються паралельно в обох змодельованих просторах. Наприклад, у буденному житті С. очікує, поки звільниться ванна, і варить собі каву, а в цей час у детективі, який вона читає, Лу займає душ «майже на дві години».

Однак така єдність є досить умовною, на відміну від прямого «кочування» персонажів між світами, яке також простежується у аналізованому творі. Перетини реальності в оповіданні обмежуються головною героїнею С. Вона є частиною як реальності, так і уявного детективного світу, зображеного в книзі, яку вона читає; С. тричі проникає в детективний роман як убивця і суттєво втручається у подієвість іншого світу. Проникнувши у фікційний світ персонажів детектива, де вона здійснює вчинки, що визначають розвиток сюжету, С. перетворюється на його персонажа, але водночас вона зберігає за собою колишню роль читачки, яку цікавить, що станеться далі. Для читачів оповідання О. Токарчук обидва світи – і героїні, і запрошених Ульрікою авторами детективів – є фікційними.

Дослідниця О. Калинюшко слушно аргументує, що той факт, що в цих ілюзорних взаємозв'язках бере участь лише одна представниця реального світу, не є підставою для об'єктивації подій, спричинених взаємопроникненням реальності, адже цілком природно, що місцем розгортання цього процесу є свідомість героїні [6, с. 88], адже її переміщення є абсолютно простими та природними для неї. Вони не потребують жодної підготовки та переміщення до певної локації, з якої вона здійснює цей перехід. Наприклад, С. обіцяє доньці, що через хвилину почне фарбувати її волосся, і входить до спальні Ульріки, намагаючись не дивитись на тіло вбитої, потім виходить з дому, вбиває Фрухта, витирає ніж, кладе його у вітальні, а потім «С. вийшла з лазнички і спустила про всяк випадок воду, щоби виправдати таке довге перебування там» [15, с. 30]. Це також стосується епізоду третього вбивства в готелі, де, намагаючись уникнути смерті, оселився Лу. Події, спричиненні «поєднанням» героїнею двох просторів, відбуваються переважно в детективному світі, але елементи такого «переплетення» реальностей мають місце і в буденному світі С. Наприкінці твору, вона «побачила, як під її будинок під їхала поліцейська машина. Побачила, що з неї вийшли троє чоловіків і рушили просто до її під'їзду. Один із них мав на собі плащ і смішний, старомодний капелюх. Їй здалось, що вона його звідкись знає» [15, с. 39]. Ми погоджуємося з дослідницею О. Калинюшко, що опис зовнішності чоловіка та припущення героїні про знайомство із ним завіряє реципієнта в його приналежності до фікційного світу детективу, однак той факт, що поліцейських помічає лише С., не може свідчити про достовірність їх існування [6, с. 88].

Героїня твору не вирізняється ні вишуканим одягом, ні яскравою зовнішністю, ні ставленням до життя. На її пересічності та типовості неодноразово наголошує польська мисткиня

Ольга Токарчук. Номінування головної героїні лише однією літерою С. є цьому підтвердженням. Скажімо, усі герої детективного роману мають водночас як неординарну зовнішність, так і незвичні імена. Авторка послуговується значною кількістю мовно-стилістичних засобів художньої виразності, створюючи їх образи, які наділені потужним струменем естетичного впливу. Головна героїня ж на роботі одягнена в білу віскозну блузу (тут вбачаємо авторський натяк на загальновідомий англійський вираз “white-collar worker” (офісний працівник), а пригадується їй *«холодна блакить шовків Ульріки»* [15, с. 10].

У творі один із гостей Ульріки Джон Лонгфелло пояснює, що головна функція читання детективів – компенсаторна. Люди, подібні до С., незадоволені своїм життям з його повсякденністю, рутинністю, порожнечою, вони ховаються від своєї реальності, занурившись у романи. Дійсно, читання детективів для С. – це можливість втекти у світ, цілком протилежний повсякденності та сірості, яка її оточує. *«Читання детективів було приємним з усіх поглядів»* [15, с. 6], вона читає у метро, на кухні, ховається з книгою у ванній та вбиральні, у відповідь чоловіка на питання про сніданок, С. вирішує, що *«не допустить, аби їй перервали читання»* [15, с. 26]. Їй завжди хочеться кудись подітися від рутини повсякденного життя. Чоловік бачить її стан. Після того, як вона окидає його крижаним поглядом, він вигукує: *«Якби очима можна було вбивати, я би вже був мертвий»* [15, с. 26].

Як уже вказувалося раніше, спершу художній простір оповідання *«Розплющ очі, ти вже мертвий»*, у якому змальовано події, поділяється на текстовий і побутово-реальний. Ключовою проблемою, що виокремлюється у часопросторовому континуумі оповідання є співвідношення цих просторів «існування» головної героїні, що формує, на нашу думку, ескапістський мотив твору. Перманентний ескапізм С. в умовно-реальний світ детективних романів став визначальним імперативом її життя, увиразнюючи мотив утечі, дратівливості та невдоволеності головної героїні твору, *«вона читала все, принаймні залишалася вірною»* [15, с. 6]. Втеча в уявний світ спричинена одноманітністю буття головної героїні в реальному соціумі.

Добровільне втрапляння в уявний простір (текст детективу, який читає С.) сприймається радше героїнею не лише як можливість заміщення ненависного власного життєвого простору, а й можливість відчутти власну вагомість, неординарність, самоствердитися, скоївши потрібне вбивство, зрушивши цим з «мертвої точки» перебіг подій у детективі. Роман, який придбала С. їй не подобається та дратує: *«С. почала втрачати терпіння. Вони крутилися на одному місці. Як могли вони їсти в таку хвилину? Це банда ідіотів»* [15, с. 27]; *«– Будемо ходити обережно, – відповів Лонгфелло і вже стояв біля виходу. Ні, це не можливо читати, подумала С»* [15, с. 28]. Головна героїня прагне поліпшити його, С. перетворює невдалий детектив на власну гру *«Розплющ очі, ти вже мертвий»*, яку починає вести за своїми правилами.

Загальновідомо, що заголовок художнього твору є виразником авторської ідеї, яку письменник послідовно викладає в тексті. Герої детективного роману, який читає С. насправді постійно грають у гру *«Розплющ очі, ти вже мертвий»*, друзі головної героїні та її чоловік також намагалися це робити. Гадаємо, назвою гри, винесеною у заголовок, польська авторка вказує водночас на основну загадку твору та головні особливості його поетики. Уважний читач, відповідно до авторського задуму, співвіднесе заголовок із грою С. в героїню детективного роману та із відкритим фіналом. Таким чином, назва оповідання О. Токарчук, ймовірно, мотивована тим, що в ньому йтиметься про гру (у даному випадку – в героїню детективу).

Деталі у художній тканині оповідання *«Розплющ очі, ти вже мертвий»* слугували найглибшому проникненню в сутність складного світу буття головної героїні. *«С. купила цю книжку, приваблена малюнком на обкладинці: на темному тлі барви засохлої крові були сходи, що вели до якихось невиразних дверей, напівпрочинених; за ними стружка ясного світла, тоненька, гостра, як ніж»* [15, с. 5]. Маємо підкреслити, що на обкладинці книги зображено ледь помітні двері на темно-червоному тлі. Загальновідомо, що двері втілюють у собі зв'язок двох територій, які розділені кордоном, іншими словами, двері – це те, що «розмежовує». Як матеріальний об'єкт, двері є

реальністю архітектури, адже будь-який будинок обов'язково має двері. Як поняття, слово, функція, двері належать до ідеальної реальності (філософської, політичної, літературної, міфологічної, релігійної тощо), пов'язані із семантикою входу і виходу [10, с. 111]. Фон обкладинки обрано авторкою також не випадково, оскільки червоний колір, звісно, асоціюється з кров'ю. «Напівпрочинені» двері, ймовірно, метафорично передбачають зустріч двох просторів. Згодом у тексті оповідання буде безліч інших дверей: як у детективі, який читає С (подвійні розсувні двері, через які вона входить до кімнати Ульріки, щоб нарешті зав'язати дію майже нерухомому світі детектива; вхідні двері в будинку, де скоюються вбивства, тощо), так і в просторі, де відбувається читання цього детектива (наприклад, двері у ванну чи туалет, де ховається читачка від своїх домашніх, щоб повністю поринути у фікційний світ). «*Стружка ясного світла, тоненька, гостра, як ніж*» [15, с. 5], а перше та друге вбивство С. скоює гострим ножом для розрізання паперів. Можемо припустити, що ці художні деталі, майстерно використані польською літераторкою на початку оповідання, не лише допомагають створити певне ставлення реципієнта до зображуваного, а слугують активним інформаційним центром-носієм авторської інтенції.

Важливого значення для психологічної рефлексії головної героїні набуває колористика, зокрема червоний набуває особливої колористичної символіки. Наприклад: «*Фарба залишалася на волоссі густими, криваво-червоними смугами. Ця гра з кольорами справляла їй (героїні – Н.Т.) приємність*» [15, с. 5]. На нашу думку, це слугує своєрідним художнім натяком до завуальованої пристрасті до насильства, про яку говорить Лонгфелло комісару Фонтане: «*Якби вони не читали детективів, то напевно стали би вбивцями...*» [15, с. 37]. Події в оповіданні, викладені з позиції головної героїні, відтворюють її думки, дозволяють зазирнути в духовний світ С., встановити внутрішню мотивацію її діям. Таким чином, не зважаючи на об'єктивну форму розповіді, в оповіданні О. Токарчук «Розплющ очі, ти вже мертвий» дійсність представлена через призму сприйняття її героїнею, тому спостерігаємо домінування суб'єктивної картини світу. У такому разі на перший план виходить психологічне мотивування подій, що моделюються її уявою.

Висновки. Таким чином, підсумовуючи вищезазначене, можна зазначити, що новітня світова література, зокрема польська, перманентно зосереджена на моделюванні життя сучасної людини. Ольга Токарчук у оповіданні «Розплющ очі, ти вже мертвий» репрезентує історію життя пересічної людини з її суб'єктивним досвідом, відшукуючи мотиви, причини та наслідки того психологічного стану, в якому вона його проживає, що робить її людиною з розбалансованою душею, у якої немає ціннісних орієнтирів і навичок цивілізованої комунікації зі світом, головна героїня не в змозі адекватно оцінити себе та близьке оточення. Проаналізувавши особливості зображення героїні на матеріалі оповідання «Розплющ очі, ти вже мертвий» слід зазначити, що розщеплення свідомості персонажа, її перманентний ескапізм – тло, на якому польська авторка вибудовує оповідь. Розгубленість, неспроможність подолати розрив між реальністю та художнім текстом детективного роману, який С. читає, між вигаданим і насправді реальним позбавляє головну героїню радості та відчуття щастя, повноти життя, її реальний світ позбавлений яскравості та погрузлий у буденності, а художня реальність у аналізованому оповіданні не залежить від реальної дійсності. Мала проза Ольги Токарчук – яскраве та самобутнє явище сучасної світової літератури, тому перспективи подальших досліджень вбачаємо у її аналізі, зокрема, збірки оповідань «Гра на багатьох барабанчиках». Зважаючи на високу популярність творів польської письменниці у світі та значну кількість перекладів, вбачаємо перспективність перекладацьких наукових розвідок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Брега Л. О. Гендерна природа психологізму у творах О. Забужко та О. Токарчук : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : 10.01.05. Бердянськ, 2016. 20 с.
2. Даниленко В. Покоління національної депресії. *ІМЕННИК: Антологія дев'яностих*. Київ : Смолоскип, 1997. С. 248–262.

3. Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX – поч. XX століття. Львів: Науково-видавниче товариство «Академічний Експрес», 1999. 276 с.
4. Журба С. Погляд крізь час: спогади як художня форма репрезентації пам'яті в романах «Країна гіркої ніжності» Володимира Лиса й «Останні історії» Ольги Токарчук. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. 2021. Вип. 15. С. 21-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lspmd_2021_15_4.
5. Журба С. Художній хронотоп роману «Останні історії» Ольги Токарчук. *International scientific and practical conference «Philological sciences, intercultural communication and translation studies: an experience and challenges» : conference proceedings*. 2021. April 23-24. P. 120 – 123.
6. Калинюшко О. Амбівалентний герой у збірці оповідань Ольги Токарчук «Гра на багатьох барабанчиках». *Scripta manent: молодіжний науковий вісник Інституту філології та журналістики*. 2014. С. 86–88.
7. Калинюшко О. Жанрові модифікації тревелогу в романі Ольги Токарчук «Бігуни». *Молодий вечірний*. 2014. №6 (2). С. 88–92.
8. Калинюшко О. Роман О. Токарчук «Бігуни»: час і подорож в інформаційному суспільстві. *Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень*. 2014. Т. 3. С. 130–133.
9. Клушина А., Васейко Ю. Концепт руху в романі Ольги Токарчук «Бігуни»: функціонально-семантичний аналіз. *Scripta manent : молодіжний науковий вісник факультету філології та журналістики*. 2019. С. 15–16.
10. Колінько М. В. Двері як метаморфоза зустрічі культурних світів. *Світогляд. Філософія. Релігія*. 2016. Вип. 11. С. 111–119.
11. Лавринович Л. Художня інтерпретація ідеї часопростору в романі О. Токарчук «Prawiek i inne czasy». *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філологічна*. 2012. Вип. 28. С. 128–149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_28_15.
12. Лавринович Л. Б. Моделі міфопоетичного часопростору в романах Ольги Токарчук «Правік та інші часи» та Софії Андрухович «Фелікс Австрія». *Філологічний олімп*. 2017. № 2 (9). URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/15540?locale=en>
13. Мохначова О.В. Трилер в основі жанрової стратегії О. Токарчук («Веди свій плуг понад кістками мертвих», «Дім денний, дім нічний», «Дивовижні історії»). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2021. № 47. Т. 3. С. 43–46.
14. Полторацька А. Я. Екоцентрична парадигма твору О. Токарчук «Веди свій плуг понад кістками мертвих». *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2020. Вип. 2(9). С. 26–36.
15. Токарчук О. Гра на багатьох барабанчиках. Львів : Літопис, 2004. 310 с.
16. Шепелюк В., Вишневська О. Феміністичний аспект творчості Ольги Токарчук (на матеріалі оповідання «Profesor Andrews w Warszawie»). *Scripta manent: молодіжний науковий вісник факультету філології та журналістики*. 2019. С. 121–123.
17. Czapliński P., Sliwinski P. *Literatura polska: 1976-1998*. Kraków: Wydawnictwo literackie, 2000. 428 s.
18. Fliszewska O. Przestrzeń w twórczości Olgi Tokarczuk. *Acta Universitatis Lodzianis. Folia Litteraria Polonica*. 2005. 7/1. S. 515–532.
19. Larenta A. Labirynt jako przestrzeń mityczna w "Biegunach" Olgi Tokarczuk. *Białostockie Studia Literaturoznawcze*. 2014. 5. S. 341–356.
20. Mizerkiewicz T. C. Olga Tokarczuk i przekraczanie granic. Lektura hillmanowska. *Ruch Literacki*. 2022. S. 389–407.
21. Nakhlik O. (2020). O krok do Nobla i krok po nim–recepca twórczości Olgi Tokarczuk na Ukrainie. *Postscriptum Polonistyczne*. 2020. 25(1). S. 147–162.